

אור שלום

מרכז גורני ללימוד פנימיית הגורם והמסידות
לאורו של האדמו"ר מקומאנא י"ט אוהר"ר שלום ספרין לבוקא

דוא"ל - mailto:info@ohrshalom.net		באינטרנט - http://www.ohrshalom.net	
"נר ה' נשמת אדם" – העלון מוקדש לעילוי נשמות			
מוניח מיכאל בן יוסף	רעיה בת סולומון	שמחה בת אברהם	אברהם בן שבת
עזר נסים בן ציון	סוסנה נינה בת אליהו	נחמה בת אשר אנשל	וינטר מנחם בן פנחס
אשר קופל בן יעקב	פטל רוזה בת זאב	פוקס אברהם בן נתנאל	יעקב ניסים בן שמואל
ציאלה בת ברוך	רוזנטל חן בת ראובן	יהודית בת אברהם	שייבה בת חנניה
י"א כסלו תשס"ז		- פרשת ויצא -	
עלון מספר 120		הד"נ - חברון - 16:15	מוצ"ש - חברון - 17:16
		העורך - צחור נ.	

מאורות הפרשה – "מה נורא המקום הזה" לעיוני נשמת שמואל אלישע בן מאיר ז"ל

"ויירא ויאמר: מה נורא המקום הזה! אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים."

אומרים רבותינו במדרש (ילקוט"ש מיכה רמז תקנב): "וכן הוא אומר: 'הנני שב (את) שבות אהלי יעקב, והלכו גוים רבים וגו' ואל בית א-לוקי יעקב - לא כאברהם, שכתוב בו 'בהר ה' יראה'; ולא כיצחק שקראו שדה, שנאמר 'זיצא יצחק לשווח בשדה'; אלא כיעקב שקראו בית, שנאמר ויקרא למקום...". יעקב הנושא וממשיך את מורשת אברהם ויצחק, מציע דרך חדשה בעבודת ה' - לא הר ולא שדה, אלא בית. ברם לא מדובר על התנתקות מאבותיו, אלא על קומה נוספת הבנויה על מורשתם.

האהבה הגדולה של אברהם והיראה הגדולה של יצחק משתלבים ביחד לדרך שלישית, הכוללת אהבה גדולה ויראה גדולה. לא פשרה ולא חצי-חצי, אלא איחוד שתי המידות כדי להגיע לעבודה שלמה יותר. הסולם מחבר את השמים והארץ, והתפילה מחברת את שנים עשר האבנים לאבן אחת גדולה. לא חייבים לבחור בין האבנים, אלא ניתן לאחדם באופן שכל אחד תורם מכוחו לאבן השלמה. כך אצל יעקב, וכך בכל דור ובכל פרט - אדם המחפש את דרכו המיוחדת בעבודת ה' נדרש לבנותה בהדרגה, צעד אחר צעד, ולכלול בתוכה את מלא המשמעות של האהבה והיראה לפי הכלים המיוחדים שלו.

ואמר האדמו"ר זצ"ל שהצורך להתחדשות היא מבורכת ונדרשת, בבחינה של "מעשה אבות סימן לבנים" וחידוש שכזה צריך להביא את האדם לעליית מדרגה בעבודת ה' הפרטית והכללית. כפי שהדברים נראים, ברור שמעצם הרצון הפנימי לחדש ולהתעלות זה מחויב להיות באופן של אהבה – "אהבה רבה אהבתנו" - לא להסתפק בתפילה וקיום מצוות בתחושה של "אני את שלי עשיתי", אלא לחפש את הצד הרוחני שבמצוות, ולקיימן באופן שייביא לידי ביטוי את התחושות הפנימיות של האדם כלפי בוראו.

החזיק של מידת האהבה חייב לבא מתוך תוספת אהבה, ובשום אופן לא מתוך פגיעה במידת היראה ובתחושת החובה. תחילה כפה עליהם הר כגיגית, ורק לאחר מכן הדור קיבלוה בימי אחשוורוש. יעקב קראו "בית" – הוא הרומוז לקרבה והתייחדות, בחינת "בית עולמים" "מכון לשבתך" "בית זבו לך" – וכמאמר רבותינו ז"ל: "לא יתפלל במקום פרוץ כמו בשדה, מפני שכשהוא במקום צניעות חלה עליו אימת מלך וליבו נשבר" (שו"ע או"ח צ,ו). כשהשכינה שורה בבית, ניתן להגיע ליותר אהבה וקרבה מהשרוי בשדה. אולם זאת דווקא משום שיש לבית מחיצות, היוצרות את המסגרת הבסיסית, והמבדילות בין המותר והאסור, בין הטמא והטהור ובין עובד ה' לאשר לא עבדו.

ואמר עוד האדמו"ר זצ"ל – אם כן מדוע יעקב מתפלל בשדה?

אלא שאינו דומה יעקב רבינו לשאר בני אדם, שאצל יעקב נאמר "איש תם יושב אהלים" שזו בחינת תמימות עצומה שבכל מקום ומקום שעמד – שם היה בבחינה של "בית" היינו שגוף התקדש להיות משכן הנשמה [ועיין לק"ת שמות] ואז סולל הוא דרך אל ה"בינה" הבינה ה' דרכנו, שהבית הגופני הוא עצמו נהייה בחינת מידת בינה, היינו הנשמה "בית" לחכמה שהיא בחינת "חיה". ועל כן קרא יעקב "בית אלקים" ולא שדה, כי "שדה" סתם זו בחינת עשו, יצה"ר אוהב עניני העוה"ז, ועל כן כשאמר יעקב אבינו "מה נורא המקום הזה" – תיקן את אותם ניצוצות עשו – שהיו בשדה הזה, [לזו] על מנת לעקור משם את מידת יצה"ר "מלאך המוות" משורש העולם, ושתיה תקומה לאדם לאחר פטירתו.

זה שנאמר "ואולם לזו שם העיר, לראשונה" - בחינת "לזו" הקשורה עם חיי הנצח וביטול שלטונו של מלאך המוות. לזו זה קשור לגופו של אדם: אדריאנוס שחיק עצמות שאיל את ר' יהושע בן חנינא אמר לו: מהיכן אדם מציץ לעתיד לבוא, אמר לו: מלזו של שדרה, אמר לו: הראני, מה עשה? הביא לזו אחד של שדרה - נתנו במים ולא נמחה, באור ולא נשרף, בריחים ולא נטחון, נתנו על הסדן והכה עליו בפטיש ונבקע הפטיש ולא הועיל כלום. (קהלת רבתי י"ב ה') כדרך שיש לזו מסוים בעולם, ובו אין מלאך המוות שולט, כן יש לזו באדם. לזו זה מצוי בראשו של שדרה, והוא האמור להקים את האדם לתחייה מחודשת – וזה למי שפעל במידת יעקב מידת "תתן אמת ליעקב" באופן של הרבה חס"ד – בגבורה עצומה לקרב יהודים לקב"ה, היינו בהתגברות על יצריך ומציאת "חובה" בחברך, באופן של "תפארת לו מן האדם". רק כך "לזו" היא בחינת "בית" – "שער השמים".

מאורות המידות – "ויצוק שמן על ראשה"

מדוע שמח יעקב כשראה שמה"ב אבנים נעשה אבן אחת - בפרשתנו, לאחר שיעקב קם משנתו נאמר: "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה ויצוק שמן על ראשה" (כח, יח).

ויש לבאר על פי מה שהביא בילקוט וברמב"ן דברי פרקי דרבי אליעזר (פרק לה) שאמר דיעקב לקח י"ב אבנים כנגד י"ב שבטים העתידים לצאת ממנו ואמר שאם יהיו כולם אבן אחת יהיה לו לסימן טוב, וכיון שנעשו כולם אבן אחת שמה, עיין שם.

להבין הענין נראה לבאר על פי מה שמבואר ברמב"ן בשם המדרש (פרקי דר"א פרק ל"ה) דמה שהראו ליעקב במראות הסולם מלאכי אלוקים, עולים ויורדים בו, הראו לו מלכיות משתעבדות בבניו דנקראים "מלאכי אלקים" משום דכל אומה יש לה שר למעלה כענין שנאמר "שר מלכות יון, שר מלכות פרס", והראה לו הקב"ה שאף שבניו ישתעבדו בד' גליות, מכל מקום הוא יהיה עמו ויציל את בני ישראל מידי ד' מלכויות הנ"ל, (ועיין במדרש רבה פרשת אמור). ומובן בזה מה שמובא במדרש ובקינות שיעקב ראה את החורבן, שר שימומו של בית המקדש ויקונן "אין זה", והיינו משום שמה שראה עליות מלאכי אלקים בסולם, היינו שרי מעלה של האומות שיהיו בניו אצלם בגלות אחר החורבן.

והנה בגלות נחוץ מאד שיהיה לישראל אחדות ולא יהיה ביניהם ח"ו שום פירוד לבבות ושום שנאה וכעס ומריבה, ואז לא יוכלו האומות להרע להם כל כך, אפילו אם בשאר ענינים לא יהיו כל כך צדיקים, וכמו שאמרו (דברים רבה ה, י) על דורו של אחאב שהיו נוצחין במלחמה מטעם זה, וכמו שדרשו על הפסוק "חבור עצבים אפרים הנח לו" (הושע ד), מה שאין כן בדורו של שאול אף על גב שהיו גדולים בתורה, בכל זאת היו נופלים במלחמה משום שהיו ביניהם דלטורין, ובזכות שיהיה לישראל אחדות, מלבד זאת שיוכלו להתקיים בגלות, גם יזכו שבזכות האחדות יפדו מן הגלות.

ובזה יתבאר לנו היטב דברי פרקי דרבי אליעזר הנ"ל, שיעקב לקח י"ב אבנים לרמוז על הי"ב שבטים שיוליד וכיון שהראו לו את הגלות, אמר, אם יתהווה מה"ב אבנים אבן אחת, היינו לרמוז שהי"ב שבטים יהיו כאילו היו אחד - שיהיה להם אחדות, אזי יוכלו לעמוד בגלות וגם יצאו בזכות זה מהגלות, וכיון שראה שנעשה מהם אבן אחת היה לו בשורה טובה ושמח, וזהו שאמר "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותם מצבה".

פירושו שעשה דבר קיים - מצבה - שישראל יהיה להם קיום על ידי מה שנעשה מה"ב (שבטים) אבנים אבן אחת, היינו במה שרמזו לו שיהיה לכל הי"ב שבטים שלום ואחדות כאילו הם אבן אחת, וזהו "ויצוק שמן על ראשה", דבר זה הוא לנו נחמה שיוכלו להתקיים בגלותם וגם שבזכות זה יפדו מהגלות

מאורות הדרש – "וישכב במקום ההוא"

על הפסוק בפרשתנו "וישכב במקום ההוא" מובא במדרש: אמר יעקב שיר המעלות מאין יבוא עזרי מה אני מובד סברי מן בריי חס ושלים לית אנא מובד סברי אלא עזרי מה' (מה, אני מאבד תקוות מן בוראי? חס ושלים אין אני מאבד תקוותי מן בוראי).
וצריך ביאור.

הכי חס וחלילה תחילה אבד סברו ובטחונו מה', ומה שוב אמר "לית אנא מובד סברי". מבאר ה"כתב סופר" על פי מה שחקר החסיד בחובת הלבבות במדת הבוטח אם מה שעושה האדם בדרך הטבע שבזכות מרודפו להציל את נפשו אם הוא חסרון בטחון שהיה לו לבטוח בה', ומסקנתו שאין לסמוך על הנס וצריך האדם לעשות את שלו ומה שחסר הטבע ישלים הנס.

ולכן מאחר שברח יעקב מעשו כשהיה בדרך פשפש במעשיו אשר לא טוב עשה שברח מאחיו מיראתו אותו והיה לו לבטוח בה' והיינו דאמר "מה אנא מובד סברי מן בריי" היינו מיוצרי היה לי לבטוח בה' שעשו לא יכול לי, שוב אמר אין זה חסרון בטחון ולא אבדתי תקוותי אלא עשיתי מה שעלי לעשות בדרך הטבע ושוב מה שחסר הטבע אני בוטח בה' שיעזרני.

והיינו "עזרי מעם ה'" על פי מה שכתב מהרש"א (בח"א) חילוק בין עזר למושיע, עזר הוא שעושה אדם את שלו והקב"ה עוזר לו. ומושיע הוא בנס שאין אדם עושה כלום לדבר המושג וממילא בא לו. והיינו עזרי מעם ה' עושה שמים שהיה לי לעזר ואין סומכין על הנס כנ"ל.

מאורות הזוהר – "אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת"

מי שעוסק בתורה יש לו חירות מכל דבר אחר ויצא יעקב וגו': רבי אבא פתח ואמר, "אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת". אשרי שומרי משפט, אשרי הם ישראל, שהקב"ה נתן להם תורת אמת לעסוק בה יום ולילה, כי כל מי שעוסק בתורה יש לו חירות מכל דבר, חירות מן המות, שאינו יכול לשלוט עליו, ובארוהו, כי כל מי שעוסק בתורה ונתאחז בה, נתאחז בעץ החיים.

ואם מרפה את עצמו מעץ החיים, הרי עץ המות שורה עליו ומתאחז בו. וזהו שכתוב, "התרפית ביום צרה צר כחכח". התרפית, פירושו, אם הרפה ידיו מתורה. ביום צרה צר כחכה: שואל מהו צר כחכה, ומשיב, צר כח כה, דהיינו נוטריקון של כחכה. ושיעור הכתוב, הוא כי המתרפה מתורה, אז צר כח השכינה הנקראת כה. ואינה מגינה עליו.

כי השכינה היא תמיד בימין, ומשמרת את האדם תמיד, כשהולך בדרכי התורה, ואז היא דוחה את הרע לחוץ, שלא יקרב אל האדם, ולא יוכל לקטרג עליו. וכשהאדם נוטה מדרכי התורה, ומתרפה ממנה, אז צר כה כ"ה, שהיא השכינה, משום שאותו הרע שהוא שמאל, שולט על האדם, והוא דוחה את כה הזו, שהיא השכינה, לחוץ, עד שנעשה צר לו המקום במצור ובמצוק.

ד"א צר כחכה: פירוש אחר על הכתוב צר כחכה, כי כשהאדם אוהב לדרכי התורה, הוא אוהב למעלה ואוהב למטה. ונעשה אוהבו של הקב"ה, כמו שאתה אומר, "וה' אהבו", שהיה אוהבו של הקב"ה אוהב אותו. וכאשר האדם נוטה מדרכי התורה, אז צר כח, כ"ה, שהיא השכינה, שנעשתה צר ואויב שלו, והוא נעשה שונא שלה, ורע ההוא שהוא יצר הרע, שולט עליו, עד שהוא מקטרג עליו בעולם הזה ובעולם הבא. ת"ח האי רע וכו': בוא וראה, רע הזה שהוא יצר הרע, שולט על העולם בהרבה אפנים, והרבה ממשלה יש לו בעולם, והוא נחש העריץ, שחטא בו אדם הראשון, ובני העולם נכשלים בו, וממשיכים אותו עליהם עד שמוציא נשמתם מהם.

ות"ח כד איהו וכו': ובוא וראה, כאשר הוא, היצר הרע, שולט, שולט על הגוף, וכיון ששולט על הגוף, יוצאת ממנו הנשמה, כי מכיון שהגוף נטמא הנשמה עולה ממנו. ואינו שולט, להוציא נשמתו של אדם, עד שמקבל רשות והרבה הם הבאים מצד היצר הרע ושולטים בעולם. ולמדנו, שכל המעשים שנעשו בעולם הם שולטים בהם, שעל ידי פיתוים נעשו, ויש לו ממונים ומשרתים, כולם משרתים במעשי העולם כלומר, שמפתים בני אדם לעשות מעשים רעים.

ועל דא איהו קץ וכו': ועל כן הוא קץ של השמאל, ובארוהו, שיש קץ לימין ויש קץ לשמאל. וזה הקץ של השמאל, הוא קץ כל בשר. קץ כל בשר נקרא, ואינו נקרא קץ כל רוח. וסוד הדבר הוא שיש ב' קצים, זה הוא קץ, זה הוא קץ, זה הוא קץ על בשר, דהיינו הממונה על הגוף וזהו הוא קץ על רוח, שהוא הממונה על רוח האדם. משום זה, זה פנימי, דהיינו הקץ של רוח, וזה חיצון, דהיינו הקץ על בשר. זה הפנימי קדוש, וזה החיצון הוא טמא. וכבר בארוהו.

מאורות היכל הברכה – "הלא נכריות נחשבנו לו"

כתב הסבא קדישא [בראשית, לא – ט"ו] וז"ל: "הלוא מלא ואו והוא מן י"ב מלאין בתורה.

והכוונה כי הלוא שם "אלוה" לבוש הנשמה שנותן אביו לבניו, [עיי' בלק"ת וירא] וזה חיוב כבוד אב ואם [ועיי' בגלגולים].

שאחר שיתברר הטוב מן הרע לגמרי לא יהיה שייכות בבנו עם אביו אלא אם כן הם משורש אחד, וזהו אמרם, הלא שלנו כבר נתברר ונכריות נחשבנו לו, ואין אנחנו שייכין לשורש שלו, ואין אנו חייבין בכבודו כלל".

מאורות הסיפור החסידי – "אחיני אני ברמאות"

ספר הרה"ק רבי יצחק מדרהוביץ זיע"א, בכל פעם שרציתי לנסוע מביתי לקרב יהודים לתורה, מיד הופיע היצר הרע וטען: נסיעה זו – לשם מה? הרי יש כאן ביטול תורה וביטול תפלה ובזיון תלמיד חכם. מוטה שתישאר בבית והפיל על גופי עייפות נוראה. מה עשיתי?

אמרתי לו: אסע כדי לאסוף כסף ולהרויח. מיד נעלם, טענותיו נעלמו אף הן, והעייפות פגה. רענן יוצא אני לדרך, מגיע למחוז חפצי, ומקיים מצוות - אחיני אני ברמאות.

מאורות לילדים ונוער – הרה"ק רבי יעקב משה מוולעברוז זצ"ל

בשנת תקצ"ה נולד רבינו ונקרא שמו בישראל משה על שם אבי אביו - הרה"ח ר' משה הכהן זצ"ל, לימים חלה הילד הרך קשות ובחלום הלילה נתגלה רבי משה לבנו וציוה עליו להוסיף לו את השם יעקב.

בחיי אביו בעל ה"עבודת יששכר" היה הוא נאמן ביתו, ועל פיו ישק כל בית אביו, אך הוא עצמו חי בדוחק רב ובצמצום מדהים, מאחר שלא אבה ליהנות מכספי ה"פדיונות" של אביו. כשראתה אשתו הצדקת מרת מרים רבקה ע"ה כי הגיעו מים עד נפש ולרש אין כל, סחה צערה

לחמיה: אביו מיהר לקרוא לו וגזר עליו שמהיום והלאה יקציב לעצמו מכספי החסידים סכום ראוי לכלכלת הבית, רבי יעקב משה שהרע לו דבר זה אמר לאשתו: דעי לך אילו היית משלימה עם המצב היינו זוכים לימים טובים והיה מאיר לנו ביותר! זוהי דוגמא קטנה לאצילותו ופרט זעיר ממדותיו הנעלות.

מעשה באחד מחסידי וולברוז שנשא אשה ולפני החתונה ביקשה אמו האלמנה שיסעו המחוטנים לקבל ברכתו של הרבי, דוד החתן שלא היה מחסידי וולברוז, לא אבה להכנס לרבי אך לאחר שחברו עליו קרובים הסכים להשמע להם כשבבלו פנימה גמלה ההחלטה שרק אם תפול עליו אימה בראותו את הרבי, הרי שראוי הוא הרבי לאצטלא זו של הנהגה, כשנכנסו לחדרו של רבי יעקב משה שכב הרבי על הספה בעינים עצומות, דוד החתן הרגיש מורא בנפשו ולבו החל מרטט מיראת הרבי עד כי מגודל החרדה החביא את עצמו מאחרי הנאספים, הרבי פנה אל משמשו וביקשו שיקרא אליו את היהודי הזה והראה באצבעו על הנחבא, כשנגש המשמש לדוד החתן נענה הלה ואמר "לא אלי הכוונה".

אך במקום תשובה אמר לו הרבי: "וכי כל כך הנני איום שצריכים לפחד ממני". כשקרבו אל הרבי שאלו הרבי מדוע מספר הוא את זקנו, וכשהשיב כי היות ופרנסתו הוא בעבודה אצל נכרים מוכרח הוא לספר את זקנו, נענה רבי יעקב משה בהתרגשות ואמר: הנני מבטיחך נאמנה כי אם תקבל עליך מהיום והלאה שלא תגע בזקנך הרי שתמצא חן ובכל אשר תפנה תצלית. [רבינו נסתלק ב"ד בכסלו שנת תרע"ח - לוקט מההקדמה לספר "אהל יששכר"]

החידה השבועית -

1. "והנה סולם מוצב ארצה". מה רמז במילה "סולם" ? (עיין בעל הטורים)
2. איזו עיר נקראה בשם : לוז ?
3. שניים בתורה עזרו לנשים להשקות את הצאן מהבאר. מי הם ?
4. אחת מנשותיו של יעקב ילדה בנים שהיו "כתר" של: תורה, מלכות וכהונה.
 - א. מי האישה ?
 - ב. מי הבנים ומה הכתר של כל אחד מהם ?
5. יצחק מברך את יעקב: "וישתחו לך בני אמך". א. מי אמר למי "וישתחו לך בני אביך ? ב. מהי סיבת השוני בין 2 המקרים ?
6. ליעקב הובטח " והיה זרעך כעפר הארץ ". מדוע הדימוי לעפר ?
7. מדוע גנבה רחל את התרפים ?
8. באילו שמות קראו יעקב ולבן למצבה שהקימו ?

גשוחות ניתן לשלוח לבית המדרש "אור שלום" קריית אריזת ג.ב. 88 מיקוד 90100

השיעור השבועי מתקיים בכל יום גמישי בבית גב"ד מק"ט בניין 400 כססה 21:30 הציבור מוזמן